

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับ
ดังนี้

1. แนวคิดและหลักการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
2. ความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 2.1 ความหมาย
 - 2.2 องค์ประกอบของความพร้อม
 - 2.3 ประเภทของความพร้อม
3. องค์การบริหารส่วนตำบล(อบต.)
 - 3.1 ความหมายและความเป็นมาขององค์การบริหารส่วนตำบล
 - 3.2 โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล
 - 3.3 อำนาจหน้าที่ของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
 - 3.4 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล
 - 3.5 อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล
 - 3.6 การกำหนดชั้นและขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล
4. แผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
5. หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
6. หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข ตัวชี้วัด และระดับคุณภาพในการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
7. การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในต่างประเทศ
 - 7.1 ประเทศอังกฤษ
 - 7.2 ประเทศญี่ปุ่น
 - 7.3 ประเทศเกาหลี
 - 7.4 ประเทศสหรัฐอเมริกา
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 8.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 8.2 งานวิจัยต่างประเทศ

แนวคิดและหลักการการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้กำหนดแนวนโยบายพื้นฐานที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาไว้ใน มาตรา 43 ว่า บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และการจัดการศึกษาอบรมของรัฐต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน ทั้งนี้ตามที่กฎหมายกำหนด โดยได้กำหนดให้รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง รวมทั้งการตรวจสอบอำนาจของรัฐ (มาตรา 76) ทั้งนี้มาตรา 78 กำหนดให้รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง และมาตรา 289 บอกว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีหน้าที่รักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีสิทธิที่จะจัดการศึกษาอบรมและฝึกการอาชีพตามความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่นนั้น และเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของรัฐ แต่ต้องไม่ขัดต่อมาตรา 43 และมาตรา 81 ทั้งนี้ตามที่กฎหมายกำหนด

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติแนวทางการจัดการศึกษาไว้ว่า เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคนซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่ายิ่ง เป็นเครื่องมือยืนยันคุณภาพของประชากรไทย มีสาระโดยสรุปดังนี้

1. ความมุ่งหมายและหลักการ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีเจตนารมณ์ที่เน้นย้ำว่า การศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ความสามารถและคุณธรรมโดยมี จริยธรรมและคุณธรรมในการดำรงชีวิต รู้จักพึ่งตนเองและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข การจัดการศึกษายึดหลัก 3 ประการคือ ต้องจัดการศึกษาตลอดชีวิต สำหรับประชาชนต้องเปิดโอกาสให้สังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและต้องพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดระบบ โครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษายึดหลักดังนี้

1.1 การมีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติ

1.2 มีการกระจายอำนาจในการจัดการศึกษาไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา

สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.3 มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษา

ทุกระดับและประเภทการศึกษา

1.4 มีหลักการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู คุุณาจารย์วิชาชีพและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

1.5 ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา

1.6 การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น

2. สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดดังนี้

2.1 การศึกษาเป็นสิทธิของผู้เรียนที่จะเข้ารับการศึกษา สถานศึกษาจะปฏิเสธผู้เรียนที่พิการ ด้อยโอกาสไม่ได้ ทุกคนมีสิทธิและโอกาสเท่าเทียมกันที่จะเข้ารับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และต้องจัดการศึกษาเป็นพิเศษแก่ผู้ที่มีความบกพร่องด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ หรือไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส

2.2 การเปิดเสรีทางการศึกษาให้กว้างขึ้น พ่อแม่ ผู้ปกครองมีหน้าที่จัดให้บุตรหรือบุคคลในความดูแลได้รับการศึกษาตามความพร้อมของครอบครัว ตามมาตรา 11

2.3 นอกเหนือจากรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้บุคคล ครอบครัว องค์กร ชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น ๆ มีสิทธิในการจัดการขั้นพื้นฐานด้วย

2.4 บิดา มารดา ผู้ปกครอง บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น มีสิทธิได้รับประโยชน์จากรัฐตามกรณี 3 ประการ คือ การสนับสนุนจากรัฐให้ความรู้ความสามารถในการเลี้ยงดูบุตรหรือบุคคลที่อยู่ในความดูแลรับผิดชอบ เงินอุดหนุนจากรัฐ สำหรับการจัดการขั้นพื้นฐาน และการลดหย่อนและยกเว้นภาษีสำหรับค่าใช้จ่ายการจัดการศึกษา

3. ระบบการศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติเกี่ยวกับระบบการศึกษา ดังนี้

3.1 การจัดการศึกษามี 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ดังนี้

3.1.1 การศึกษาในระบบ เป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษาหลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน

3.1.2 การศึกษานอกระบบ เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนด จุดมุ่งหมาย รูปแบบวิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไข ของการสำเร็จการศึกษาโดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความหมายเหมาะสม สอดคล้องกับ สภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม

3.1.3 การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วย ตนเองตามความสนใจ ตามศักยภาพ ความพร้อมและโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคมและสภาพแวดล้อม สื่อหรือแหล่งความรู้อื่น ๆ

3.2 การศึกษาในระบบมี 2 ระดับคือการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษา ระดับอุดมศึกษา การศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย การศึกษาที่จัดไม่น้อยกว่า 12 ปีก่อนระดับ อุดมศึกษาการแบ่งระดับและประเภทของการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นไปตามกฎกระทรวง ส่วน การศึกษาระดับอุดมศึกษาแบ่งเป็นสองระดับ คือระดับต่ำกว่าปริญญาตรีและระดับปริญญาตรี

3.3 ให้มีการศึกษาภาคบังคับจำนวน 9 ปี โดยให้เด็กที่มีอายุย่างเข้าปีที่ 7 เข้าเรียนในสถานศึกษาจนกว่าอายุย่างเข้าปีที่ 16 เว้นแต่สอบได้ชั้นปีที่ 9 ของการศึกษาภาคบังคับ

3.4 การจัดการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีในสถานศึกษา ต่อไปนี้

3.4.1 สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้แก่ ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ของสถาบันศาสนา ศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของเด็กพิการ และเด็กที่มีความต้องการพิเศษหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

3.4.2 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนของรัฐ โรงเรียนเอกชน และโรงเรียนที่ สังกัดสถาบันพุทธศาสนาหรือศาสนาอื่น

3.4.3 ศูนย์การเรียน ได้แก่ สถานที่เรียนที่หน่วยงานจัดการศึกษา นอกโรงเรียน บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถาน ประกอบการ โรงพยาบาล สถาบันทางการแพทย์ สถานสงเคราะห์ และสถาบันสังคมอื่นเป็น ผู้จัด

3.5 การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ให้จัดในมหาวิทยาลัย สถาบัน วิทยาลัย หรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่น

3.6 การจัดการอาชีวศึกษา การฝึกอบรมวิชาชีพ ให้จัดในสถานศึกษาของรัฐ สถานศึกษาของเอกชน สถานประกอบการหรือโดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถาน ประกอบการ

4. การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดไว้เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทยให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคข้อมูลข่าวสาร โดยมีส่วนที่มีความต้องการที่จะกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น ดังต่อไปนี้ คือ

4.1 การจัดการศึกษาให้ยึดหลักให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

(มาตรา 8 (2))

4.2 การจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลักกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (มาตรา 9 (2))

4.3 ให้ยึดหลักการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (มาตรา 9 (6))

5. ในส่วนที่กำหนดให้องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้นกำหนดไว้ดังนี้

5.1 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และรู้จักเลือกสรร ภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน (มาตรา 29)

5.2 ให้คณะกรรมการสภาพการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมประกอบด้วย รัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ โดยตำแหน่งที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนองค์กรเอกชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนองค์กรวิชาชีพและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมีจำนวนไม่น้อยกว่าจำนวนกรรมการประเภทอื่นรวมกัน (มาตรา 33 วรรคสอง)

5.3 ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาทั้งทางด้าน วิชาการ งบประมาณ การบริหารบุคคลและการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา โดยตรง (มาตรา 39)

5.4 ให้มีคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีแต่ละสถานศึกษา เพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษาประกอบด้วยผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่า และผู้ทรงคุณวุฒิ (มาตรา 40)

5.5 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิในการจัดการศึกษาระดับใดระดับหนึ่งตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่น (มาตรา 41)

5.6 ให้กระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้สามารถจัดการศึกษาสอดคล้องกับนโยบาย และได้มาตรฐานการศึกษารวมทั้งเสนอแนะการจัดสรรงบประมาณอุดหนุนการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (มาตรา 42)

5.7 ให้หน่วยงานทางการศึกษาระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยนำประสบการณ์ ความรอบรู้ ความชำนาญและภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคคลดังกล่าวมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษาและยกย่องเชิดชูผู้ที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา(มาตรา 57)

5.8 ให้รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาโดยอาจจัดเก็บภาษีได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด (มาตรา 58 (1))

5.9 ให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา บริจาคทรัพย์สินและทรัพยากรอื่นให้แก่สถานศึกษา และมีส่วนร่วมกับการใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและความจำเป็น (มาตรา 58 (2))

5.10 ให้รัฐจัดสรรเงินอุดหนุนการศึกษาที่จัด โดยบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น ตามความเหมาะสมและความจำเป็น (มาตรา 61)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540 : 1. 32. 52) มีแนวความคิดว่า องค์กรท้องถิ่นและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โรงเรียนประถมศึกษาจะพัฒนาได้ดีเกิดผลต่อการพัฒนานักเรียนได้อย่างแท้จริง ถ้าทุกคนทุกฝ่ายในชุมชน ถ้ามาร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมจัดการศึกษาและพัฒนาโรงเรียน รวมทั้งช่วยสนับสนุนทั้งบุคลากรและงบประมาณ และในการจัดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษา เพื่อให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ตามแนวทางปฏิรูปการศึกษา 3 ประการ คือ ให้ความสำคัญทางด้านความคิด การแสวงหา และสร้างความรู้ด้วยตนเอง และมีคุณธรรมจริยธรรม

สรุปได้ว่า แนวคิดและหลักการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา นั้นถือว่าการศึกษาคือต้องเห็นไปเพื่อพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ความสามารถและคุณธรรมโดยมี จริยธรรมและคุณธรรมในการดำรงชีวิต รู้จักพึ่งตนเอง และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาให้ยึดหลักให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ต้องส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาทั้งทางด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารบุคคลและการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง ต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีสิทธิที่จะจัดการศึกษาอบรมและฝึกการอาชีพตามความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่นนั้น

ความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. ความหมาย

วีรพงษ์ อุ่นมานนท์ (2546 : 16) ได้ให้ความหมายว่า ความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือความสามารถในการจัดบริการด้านการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และเจตคติที่ดี (Attitude) ความพร้อมเป็นตัวบ่งชี้ถึงความเป็นไปได้ของการบริการด้านการศึกษา กล่าวคือ ถ้ามีความพร้อมปัญหาน้อยจะมีความเป็นไปได้มากที่จะจัดบริการด้านการศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ การพิจารณาถึงความพร้อมสามารถดูได้จากทรัพยากรต่าง ๆ ทั้งในด้านความพร้อมเพียงของทรัพยากรในการดำเนินการ ความมีประสิทธิภาพในการจัดการทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดและนวัตกรรมต่าง ๆ ในการแก้ปัญหา ซึ่งในที่นี้อาจพิจารณาได้จากบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ห้องเรียน ตลอดจนระบบบริหารจัดการ เป็นต้น

ยุทธการ สิริเวชมงคล (2545 : 28) กล่าวว่า การให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่ง เพราะถ้าโรงเรียนและชุมชนได้ให้ความ

ร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกันแล้ว สามารถพัฒนาโรงเรียนและชุมชนให้เจริญรุดหน้าไปพร้อม ๆ กัน ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

สรุปได้ว่า ความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง ความสามารถในการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะ และเจตคติ โดยพิจารณาจากบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์รวมถึงระบบบริหารจัดการและการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญ สามารถพัฒนาโรงเรียนและชุมชนให้เจริญรุดหน้าไปพร้อม ๆ กัน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. องค์ประกอบของความพร้อม

วีรพงษ์ อุ่นมานนท์ (2546 : 16 – 17) กล่าวว่า ความพร้อมในการจัดบริการ ด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานมีองค์ประกอบต่างๆที่เกี่ยวข้องในหลายประการโดยพิจารณาได้ดังนี้

1. พิจารณาในแง่ของทรัพยากรในการบริหารและการจัดการทางการศึกษา

โดยยึดหลัก 4 M คือ

1.1 Man ประกอบด้วย บุคลากรที่เกี่ยวข้อง ครู – อาจารย์ นักเรียน

นักศึกษา เป็นต้น

1.2 Money ประกอบด้วยงบประมาณภาครัฐค่าใช้จ่ายต่อหัวเงินบริจาค

จากภาคเอกชนตลอดจนการสนับสนุนด้านทรัพย์สินต่าง ๆ จากชุมชน องค์กรและสถาบันต่าง ๆ เป็นต้น

1.3 Material ประกอบด้วย อาคารสถานที่ ห้องเรียน วัสดุอุปกรณ์

ต่าง ๆ เป็นต้น

1.4 Management ประกอบด้วยการบริหารจัดการหลักสูตรการเรียน

การสอน การนิเทศติดตามประเมินผล นโยบายและแผนการมีส่วนร่วมของประชาชน องค์กร และสถาบันต่างๆ การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า เป็นต้น

2. พิจารณาในแง่ของการวิเคราะห์เชิงระบบระบบใดระบบหนึ่งจะประกอบ

ด้วยองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ สิ่งป้อนเข้าหรือข้อมูลนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และผลงาน (Output) หรือผลผลิต (Product) ดังนี้

2.1 สิ่งป้อนเข้า (Input) หมายถึงปัจจัยต่าง ๆ ซึ่งเป็นองค์ประกอบแรก

ที่จะนำไปสู่การดำเนินงานของระบบโดยรวมไปถึงสภาพแวดล้อม (Context) ต่าง ๆ อันเป็นที่ตั้งของระบบนั้นด้วย ในระบบอุตสาหกรรม ตัวป้อนได้แก่ ที่ดิน โรงเรือนคนงาน เครื่องจักร และอื่น ๆ ในระบบการศึกษาตัวป้อนได้แก่ นักเรียน สถานศึกษา อาคาร สถานที่ ห้องเรียนวัสดุ

อุปกรณ์ งบประมาณ ครู-อาจารย์ สภาพแวดล้อมของนักเรียน สถาบันต่างๆในการจัดการศึกษาและอื่นๆ

2.2 กระบวนการ (Process) เป็นองค์ประกอบที่สองของระบบ ซึ่งหมายถึงวิธีการต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่ผลงานหรือผลผลิตในลักษณะต่างๆส่วนในระบบการศึกษา ได้แก่ การเรียนการสอน การบริหารหลักสูตร ระบบการจัดการ การนิเทศ ติดตามประเมินผล นโยบายและแผนการมีส่วนร่วมของประชาชน องค์กร สถาบันต่างๆในการจัดการศึกษาและอื่นๆ

2.3 ผลผลิต (Product) หรือผลลัพธ์ (Outcomes) หมายถึง ความสำเร็จในลักษณะต่าง ๆ ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในระบบอุตสาหกรรมอาจได้แก่สินค้าสำเร็จรูปต่างๆ เช่น รถยนต์ เสื้อผ้าสำเร็จรูปและอื่นๆ ส่วนในระบบการศึกษา ได้แก่ สัมฤทธิ์ผลของนักเรียนลักษณะต่าง ๆ หรือนักเรียนที่มีความรู้ความสามารถที่จะดำรงชีวิตในอนาคตได้ตามควรแก่อัตภาพ ซึ่งอาจเรียกว่าคุณภาพชีวิตและความครอบคลุมของการจัดการบริหารการศึกษาเป็นต้น ความพร้อมในแง่ของระบบดังกล่าวจะมีความสัมพันธ์กัน ทำงานร่วมกันเป็นวัฏจักรและยังป้อนเข้าว่ามีเพียงพอหรือไม่ มีสภาพและข้อจำกัดเป็นอย่างไร มีเป้าหมายจำนวนนักเรียนที่ต้องการผลิตเป็นจำนวนมากและมีภูมิหลังที่แตกต่างกัน อันเป็นข้อจำกัดในการเข้ารับบริการทางการศึกษาที่จะเกี่ยวข้องกับ โรงเรียน ห้องเรียนที่จะรองรับจำนวนนักเรียน ตลอดจนครู อาจารย์ งบประมาณอื่นๆ นอกจากนี้ถ้ามีทรัพยากรอื่นจำกัด จะต้องมีการจัดการเพื่อรองรับจำนวนนักเรียนที่มีมากให้ได้ และถ้าต้องการผลผลิตที่มีคุณภาพก็จะต้องเกี่ยวข้องกับหลักสูตรการเรียนการสอน อุปกรณ์ต่าง ๆ และอื่นๆ เป็นต้น

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของความพร้อมพิจารณาในแง่ของทรัพยากรและในแง่ของการวิเคราะห์เชิงระบบ ในแง่ของทรัพยากรได้แก่ คน งบประมาณ ทรัพยากรและการบริหารจัดการ ส่วนในแง่ของการวิเคราะห์เชิงระบบได้แก่สิ่งนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Product)

3. ประเภทของความพร้อม

วีรพงษ์ อุ่นมานนท์ (2546 : 17 – 18) กล่าวว่า ความพร้อมในการจัดการบริการการศึกษา สามารถพิจารณาได้เป็น 2 ประเภท

1. ด้านปริมาณ ได้แก่ ความพร้อมในการจัดบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านปริมาณซึ่งเป็นความพร้อมหรือความสามารถในการจัดบริการการศึกษาได้ครอบคลุม

เป้าหมายเพียงใด ถ้ามีความพร้อมมากก็สามารถจะจัดบริการการศึกษาได้ครอบคลุมมาก เป็นต้น กล่าวอีกนัยหนึ่งคือระดับความสามารถที่จะจัดบริการด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ ครอบคลุมเป้าหมาย

2. ด้านคุณภาพ ได้แก่ ความพร้อมในการจัดบริการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านคุณภาพ ซึ่งเป็นความสามารถในการจัดบริการการศึกษาได้อย่างมีสัมฤทธิ์ผล ถ้ามีความพร้อมมากก็จะสามารถจัดบริการการศึกษาได้อย่างมีสัมฤทธิ์ผลมาก เป็นต้น อีกนัยหนึ่งคือระดับความสามารถที่จะจัดบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างสัมฤทธิ์ผล

สรุปได้ว่า ประเภทของความพร้อมในการจัดบริการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถพิจารณาจาก 2 ด้านคือ ด้านปริมาณ และด้านคุณภาพ

องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)

1. ความหมายและความเป็นมาขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล คือ หน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่น มีฐานะเป็นนิติบุคคลและราชการส่วนท้องถิ่น จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 เป็นกฎหมายที่ใช้จัดระเบียบการบริหารงานในตำแหน่งแทนประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 326 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2515 ทำให้มีการปรับฐานะการบริหารงานในระดับตำบล โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงรูปโฉมใหม่ของสภาตำบลทั่วประเทศออกเป็น 2 รูปแบบ ดังนี้

1. รูปแบบ “สภาตำบล” ได้รับการยกฐานะเป็นนิติบุคคล อันได้แก่ สภาตำบลที่มีรายได้โดยไม่รวมเงินอุดหนุนต่ำกว่า 150,000 บาท

2. รูปแบบ “องค์การบริหารส่วนตำบล” ตั้งขึ้นจากสภาตำบลที่มีรายได้โดยไม่รวมเงินอุดหนุน ในงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปี เกือบไม่ต่ำกว่าปีละ 150,000 บาท ได้รับการยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล มีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้มีการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542 เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ในประเด็นต่างๆ ทั้งโครงสร้างที่มาของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

การจัดตั้ง องค์การบริหารส่วนตำบล พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 กำหนดให้สภาตำบลที่มีรายได้โดยไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปีเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท อาจจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลได้ โดยทำเป็นประกาศของกระทรวงมหาดไทยและให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งได้มีการประกาศจัดตั้งในแต่ละครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2538 จำนวน 617 แห่ง มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 3 มีนาคม 2538

ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2539 จำนวน 2,143 แห่ง มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 30 มีนาคม

2539

ครั้งที่ 3 พ.ศ. 2540 จำนวน 3,637 แห่ง มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 23 กุมภาพันธ์

2540

2. โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 กำหนดให้ องค์การบริหารส่วนตำบล มีโครงสร้างการบริหารงานแบ่งเป็นฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหาร ดังนี้

1. ฝ่ายนิติบัญญัติ ได้แก่ สภาองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมีสมาชิกที่ได้รับเลือกตั้งในแต่ละหมู่บ้าน หมู่บ้านละ 2 คน ในกรณีที่องค์การบริหารส่วนตำบลมี 1 หมู่บ้านให้ เลือกสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลได้ 6 คน หากมี 2 หมู่บ้านให้เลือกสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลได้หมู่บ้านละ 3 คน

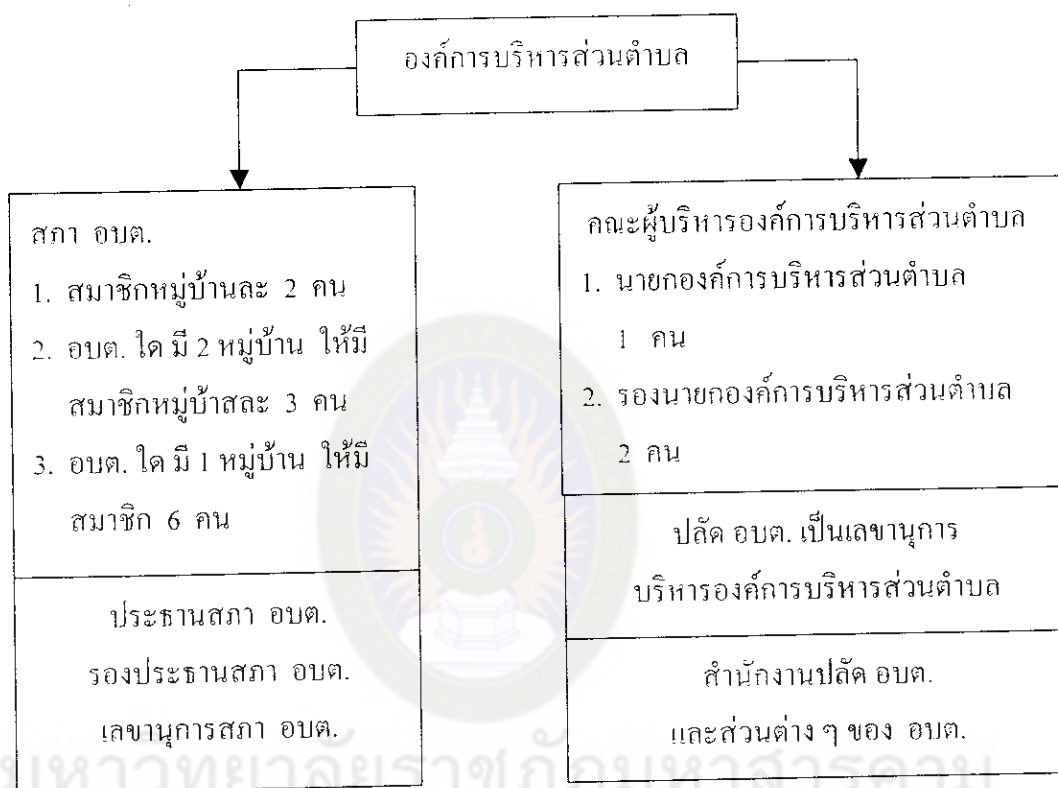
2. ฝ่ายบริหาร ได้แก่ คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่ง สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเลือกบุคคลขึ้นเป็นคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วยประธานกรรมการบริหาร 1 คน และกรรมการบริหาร 2 คน โดยสภา องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นผู้เลือกแล้วเสนอให้นายอำเภอแต่งตั้งและให้ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเลขานุการคณะกรรมการบริหาร

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546 ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และแก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 3 พ.ศ. 2542 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 18 มิถุนายน 2546 เป็นต้นไป มีประเด็นสำคัญ โดยสรุป ดังนี้

1. เปลี่ยนชื่อ “คณะกรรมการบริหารส่วนตำบล” เป็น “คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล”

2. เปลี่ยนชื่อ “ประธานกรรมการบริหาร” เป็น “นายกองค์การบริหารส่วนตำบล”

3. เปลี่ยนชื่อ “กรรมการบริหาร” เป็น “รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล”

แผนภูมิที่ 1 โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัติสภาตำบล

และองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546

3. อำนาจหน้าที่ของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 กำหนดให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

1. ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาตำบลเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการของ องค์การบริหารส่วนตำบล

2. พิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายประจำปี และร่างข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

3. พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546 ได้เปลี่ยนชื่อ “ข้อบังคับตำบล” เป็น “ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล”
4. ควบคุมการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหารให้เป็นไปตามนโยบายและแผนพัฒนาตำบลตาม กฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ

4. อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 กำหนดให้คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. บริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามมติข้อบังคับและแผนพัฒนาตำบลและรับผิดชอบการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
2. จัดทำแผนพัฒนาตำบลและงบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อเสนอให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาให้ความเห็นชอบ
3. รายงานผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายเงินให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลทราบอย่างน้อยปีละสองครั้ง
4. ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ทางราชการมอบหมาย

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546 เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และแก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 3 พ.ศ. 2542 กำหนดให้คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่เพิ่มเติม ดังนี้

1. ให้นายกองการบริหารส่วนตำบล รองนายกองการบริหารส่วนตำบล และพนักงานส่วนตำบล ซึ่งนายกองการบริหารส่วนตำบลแต่งตั้งมีอำนาจเปรียบเทียบคดีละเมิดข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อได้เสียค่าปรับแล้วตามที่ได้ปรับเทียบภายในสามสิบวันนับตั้งแต่วันที่มีการเปรียบเทียบ ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
2. ให้นายกองการบริหารส่วนตำบลอาจออกข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อใช้บังคับในตำบลได้เท่าที่ไม่ขัดต่อกฎหมายหรืออำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในการนี้จะกำหนดค่าธรรมเนียมที่จะเรียกเก็บและกำหนดโทษปรับผู้ฝ่าฝืนด้วยก็ได้ แต่มิให้กำหนดโทษเกินหนึ่งพันบาท เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

5. อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบล ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมและมีบทบาทหน้าที่ที่กำหนดไว้ในกฎหมายโดยบัญญัติหน้าที่ที่องค์การบริหารส่วนตำบลต้องทำ

1. จัดให้มีการบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก
2. รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

3. ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
4. ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
5. ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
6. ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
7. คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
8. บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดี

ของท้องถิ่น

9. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย

นอกจากนี้กฎหมายยังกำหนดให้้องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีความสามารถ มีศักยภาพเพียงพอ อาจจัดทำกิจการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลอีกจำนวน 13 ข้อ ดังนี้

1. ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร
2. ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
3. ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
4. ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะ
5. ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์
6. ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
7. บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร
8. การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
9. หาผลประโยชน์ของทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
10. ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
11. กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์

12. การท่องเที่ยว

13. การผังเมือง

อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่กล่าวมานั้นไม่เป็นการตัดอำนาจหน้าที่ของกระทรวง ทบวง กรม หรือองค์การ หรือหน่วยงานของรัฐ ในอันที่จะดำเนินกิจการใด เพื่อประโยชน์ของประชาชนในตำบล แต่ต้องแจ้งให้องค์การบริหารส่วนตำบลทราบล่วงหน้าตามสมควร ในกรณีนี้หากองค์การบริหารส่วนตำบลมีความเห็นเกี่ยวกับการดำเนินกิจการดังกล่าว ให้กระทรวง ทบวง กรม หรือองค์การ หรือหน่วยงานรัฐนำความเห็นชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลไปประกอบการพิจารณาดำเนินการกิจการนั้นด้วย

โทวิทย์ พวงงาม (2543 : 170 – 176) กล่าวว่า เราเห็นได้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลในฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่ที่จะดำเนินกิจการพัฒนามากมายหลายอย่าง และแม้แต่หน่วยงานของรัฐหรือองค์การใด ๆ จะไปดำเนินกิจการในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล จะต้องแจ้งองค์การบริหารส่วนตำบลทราบล่วงหน้าด้วย นอกจากนี้ในการดำเนินกิจการองค์การบริหารส่วนตำบลยังมีรายได้อันเป็นเงินงบประมาณของตนเอง และสภาองค์การบริหารส่วนตำบล สามารถให้ความเห็นชอบข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายประจำปีและรายจ่ายเพิ่มเติมได้ ในส่วนของรายได้นั้นองค์การบริหารส่วนตำบลแต่ละแห่งอาจมีรายได้ไม่เท่ากัน โดยแหล่งที่มาของรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลมีอยู่หลากหลาย

องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยมาตรา 67 แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติมด้วยกัน และนอกจากนี้ มาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ยังได้กำหนดอำนาจและหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้รวม 31 ประการด้วยกันดังที่ได้กล่าวมาแล้ว

นันทวัฒน์ บรมานันท์ และแก้วคำ ไกรสรพงษ์ (2544 : 77 – 78) กล่าวว่า อำนาจและหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลที่กำหนดโดยกฎหมายว่าด้วยสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ คุ้มครอง ดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรม

อันดีของท้องถิ่น รวมทั้งการปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมายโดยจัดสรรงบประมาณหรือบุคลากรให้ตามความจำเป็นและสมควร นอกจากอำนาจและหน้าที่ดังกล่าวมาแล้ว มาตรา 68 แห่งกฎหมายว่าด้วยการสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล ยังได้กำหนดถึง กิจการซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลอาจจัดทำในเขตของตนได้ คือ การจัดให้มีน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค และการเกษตร การจัดให้มีและบำรุงการไฟฟ้า ทางระบายน้ำ สถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจ และสวนสาธารณะ การจัดให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์ การส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว การบำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร การคุ้มครองดูแลรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน การหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล การจัดให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม การท่องเที่ยว และการผังเมือง

6. การกำหนดชั้นและขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล

าคม ตรงเที่ยง (2546:18-19) ได้กล่าวถึงการกำหนดชั้นขององค์การบริหารส่วนตำบลว่ากระทรวงมหาดไทยได้กำหนดชั้นโดยใช้รายได้จากภาษีที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัดเก็บ ดังนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลชั้น 1 ต้องมีรายได้มากกว่า 20 ล้านบาท องค์การบริหารส่วนตำบล ชั้น 2 ต้องมีรายได้ระหว่าง 12 – 20 ล้านบาท องค์การบริหารส่วนตำบล ชั้น 3 ต้องมีรายได้ระหว่าง 6 – 12 ล้านบาท องค์การบริหารส่วนตำบล ชั้น 4 ต้องมีรายได้ระหว่าง 3 – 6 ล้านบาท และองค์การบริหารส่วนตำบล ชั้น 5 มีรายได้ไม่น้อยกว่า 3 ล้านบาท ต่อมากระทรวงมหาดไทยได้มีประกาศกำหนดขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยให้ องค์การบริหารส่วนตำบล ชั้น 1 เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ องค์การบริหารส่วนตำบล ชั้น 2 และชั้น 3 เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลางและให้องค์การบริหารส่วนตำบล ชั้น 4 และชั้น 5 เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก

ตารางที่ 1 แสดงชั้นและขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล	รายได้	ขนาด
ชั้น 1	มากกว่า 20 ล้านบาท	ใหญ่
ชั้น 2	ระหว่าง 12 – 20 ล้านบาท	กลาง
ชั้น 3	ระหว่าง 6 – 12 ล้านบาท	กลาง
ชั้น 4	ระหว่าง 3 – 6 ล้านบาท	เล็ก
ชั้น 5	น้อยกว่า 3 ล้านบาท	เล็ก

แผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติแนวทางเพื่อกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสรุปได้ดังนี้

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ให้ความหมายถึง องค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์กรบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่กฎหมายจัดตั้ง

2. อำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 ได้กล่าวถึงอำนาจและหน้าที่ของเทศบาลเมืองพัทยา และองค์กรบริหารส่วนตำบล ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ได้แก่

- 2.1 การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
- 2.2 การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำและทางระบายน้ำ
- 2.3 การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ
- 2.4 การสาธารณูปโภคและการก่อสร้างอื่นๆ
- 2.5 การสาธารณูปการ
- 2.6 การส่งเสริม การฝึกและประกอบอาชีพ
- 2.7 การพาณิชย์ และการส่งเสริมการลงทุน

- 2.8 การส่งเสริมการท่องเที่ยว
- 2.9 การจัดการศึกษา
- 2.10 การส่งเสริมสงเคราะห์และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชราและ
ผู้ด้อยโอกาส
- 2.11 การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรม
อันดีของท้องถิ่น
- 2.12 การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัดและการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย
- 2.13 การจัดให้มีและบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
- 2.14 การส่งเสริมกีฬา
- 2.15 การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของ
ประชาชน
- 2.16 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น
- 2.17 การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
- 2.18 การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูลและน้ำเสีย
- 2.19 การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัวและการรักษาพยาบาล
- 2.20 การจัดให้มีและควบคุมสุสานและฌาปนสถาน
- 2.21 การควบคุมการเลี้ยงสัตว์
- 2.22 การจัดให้มีและควบคุมการฆ่าสัตว์
- 2.23 การรักษาความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการอนามัย
โรงมหรสพ และสาธารณสถานอื่นๆ
- 2.24 การจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 2.25 การผังเมือง
- 2.26 การขนส่งและการวิศวกรรมจราจร
- 2.27 การดูแลรักษาที่สาธารณะ
- 2.28 การควบคุมอาคาร
- 2.29 การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- 2.30 การรักษาความสงบเรียบร้อย การส่งเสริมและสนับสนุนการป้องกัน
และรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

2.31 กิจการอื่นใดที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่ คณะกรรมการประกาศกำหนด

3. แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พระราชบัญญัติ กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 30 ได้กล่าวถึงแผนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ดำเนินการ คือ ให้ดำเนินการถ่ายโอนภารกิจการให้บริการสาธารณะที่รัฐดำเนินการอยู่ในวันที่พระราชบัญญัติ นี้ใช้บังคับแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายในระยะเวลาที่กำหนดดังนี้

3.1 ภารกิจที่เป็นการดำเนินการซ้ำซ้อนระหว่างรัฐและองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น หรือภารกิจที่รัฐจัดให้บริการในเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เสร็จสิ้น ภายในสี่ปี

3.2 ภารกิจที่รัฐจัดให้บริการในเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและ กระทบถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ให้ดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายในสี่ปี

3.3 ภารกิจที่เป็นการดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาลให้ดำเนินการให้ เสร็จสิ้นภายในสี่ปี

สรุปได้ว่า แผนและขั้นตอนกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มี เจตนารมณ์ให้ดำเนินการถ่ายโอนภารกิจการ ให้บริการสาธารณะที่รัฐดำเนินการอยู่ในวันที่ พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายในระยะเวลาที่กำหนด ประกอบด้วย ภารกิจที่เป็นการดำเนินการซ้ำซ้อนระหว่างรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือภารกิจที่รัฐ จัดให้บริการในเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภารกิจที่รัฐจัดให้บริการในเขตขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นและกระทบถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น และภารกิจที่เป็นการ ดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาลให้เสร็จสิ้นภายในสี่ปี

หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2544 : 80) กล่าวว่า ในกรอบความคิดของการกระจาย อำนาจที่ปรากฏอยู่ในแผนการกระจายอำนาจ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2543 ได้ ระบุไว้ว่า รัฐต้องกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการ สาธารณะที่ดีขึ้นหรือไม่ต่ำกว่าเดิม ดังนั้นในแผนการกระจายอำนาจฯ จึงได้กำหนดความพร้อม ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อรับโอนบริการสาธารณะได้แก่ รายได้ บุคลากรจำนวน

ประชาชน ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานคุณภาพการให้บริการประสิทธิภาพทางการบริหาร และโอกาสในการพัฒนาศักยภาพของท้องถิ่น กระทรวงศึกษาธิการซึ่งมีหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในการกำหนดหลักเกณฑ์เพื่อประเมินความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้มอบหมายให้คณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดทำ “หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษาโดยมีการจัดทำประชาพิจารณ์จากฝ่ายท้องถิ่นและฝ่ายการศึกษา ในปี พ.ศ. 2543 หลักเกณฑ์ดังกล่าวจำแนกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ความพร้อม ความเหมาะสม ความต้องการ

กระทรวงศึกษาธิการได้ออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2547 เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่น ซึ่งมีสาระสำคัญพอสรุปได้ดังนี้

1. เกณฑ์และเงื่อนไขประกอบการประเมิน ได้แก่

1.1 เกณฑ์การประเมิน ประกอบด้วย

1.1.1 ประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษา หรือมีส่วนร่วมจัดการศึกษา

1.1.2 แผนการเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษาหรือแผนพัฒนาการจัดการศึกษาซึ่งแสดงให้เห็นถึงความพร้อมด้านต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับระดับ ประเภทและรูปแบบการศึกษา

1.1.3 วิธีการบริหารและการจัดการศึกษา

1.1.4 การจัดสรรรายได้เพื่อการศึกษา

1.1.5 ระดับและประเภทการศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน

1.1.6 ความเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.2 เงื่อนไขประกอบเกณฑ์การประเมิน ประกอบด้วย

1.2.1 การมีรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพียงพอในการจัดการศึกษา

- 1.2.2 การกระจายอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้
สถานศึกษา
- 1.2.3 การจัดโครงสร้างองค์กรภายในรองรับการบริหารจัดการศึกษา
- 1.2.4 การมีคณะกรรมการที่ปรึกษาในการจัดการศึกษาขององค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น
- 1.2.5 การจัดระบบบริหารงานบุคคลเพื่อการศึกษา

ตัวชี้วัดและระดับคุณภาพของแต่ละองค์ประกอบและเกณฑ์การผ่านการ
ประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นไปตามประกาศ
กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งได้รับความเห็นชอบร่วมกันระหว่างกระทรวงศึกษาธิการ และคณะ
กรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับความเห็นชอบจากสภาขององค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นที่มีความประสงค์จะจัดการศึกษาหรือรับโอน หรือเปลี่ยนแปลงประเภทการจัดการ
ศึกษาขั้นพื้นฐานตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ ยื่นคำขอต่อส่วนราชการก่อนวันเริ่มต้น
ปีการศึกษาใหม่ไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยแปดสิบวัน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดที่จัดการศึกษา
อยู่แล้วให้มีสิทธิจัดการศึกษาต่อไป โดยไม่ต้องประเมินอีก

3. ส่วนราชการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อการประเมินจำนวนเก้าคน ประกอบด้วย

3.1 ผู้แทนของส่วนราชการ จำนวนสามคน

3.2 ผู้แทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ยื่นคำขอจำนวนสามคน

3.3 ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งส่วนราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกัน

เสนอจากผู้ที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ด้านการศึกษา การบริหารจัดการ ศาสนา
ศิลปวัฒนธรรม กีฬาหรือภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้าน จำนวนสามคน

กรณีที่มีการเสนอชื่อผู้ทรงคุณวุฒิเกินสามคนและไม่อาจเลือกให้เหลือสาม
คนได้ให้ใช้วิธีการจับสลาก และให้กรรมการจากผู้ทรงคุณวุฒิเลือกคนใดคนหนึ่งเป็นประธาน
กรรมการ และให้ส่วนราชการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการนั้นคนหนึ่งเป็นเลขานุการองค์
กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ยื่นคำขอแต่งตั้งเจ้าหน้าที่คนหนึ่งเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

4. ให้ส่วนราชการดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวัน
นับแต่วันที่ได้รับคำขอและประเมินให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันแต่งตั้งกรรมการ

5. ส่วนราชการแจ้งผลการประเมินให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ยื่นคำขอ
สถานศึกษา ส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบโดยเร็ว

6. ในกรณีระยะเวลาการยื่นคำขอรับการประเมินไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวัน สำหรับปีการศึกษาแรกหลังกฎกระทรวงนี้ใช้บังคับให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยื่นคำขอรับการประเมินได้ภายในเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันก่อนวันเริ่มต้นปีการศึกษานั้น

หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข ตัวชี้วัด และระดับคุณภาพในการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข ตัวชี้วัด และระดับคุณภาพในการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2547 ออกตามความในข้อ 2 วรรคสองของกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ กฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2547 มีสาระสำคัญพอสรุปได้ดังนี้

1. เกณฑ์การประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีตัวชี้วัดของแต่ละองค์ประกอบและน้ำหนักของแต่ละตัวชี้วัดเป็นไปตามบัญชีรายละเอียด 1 แนบท้ายประกาศ

2. เงื่อนไขประกอบหลักเกณฑ์การประเมินความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นไปตามบัญชีรายละเอียด 2 แนบท้ายประกาศ

3. เกณฑ์การผ่านประเมินในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นไปตามรายละเอียด 3 แนบท้ายประกาศบัญชีรายละเอียด 1

แนบท้ายประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข ตัวชี้วัด และระดับคุณภาพในการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2547

ตัวชี้วัดและระดับคุณภาพตามองค์ประกอบของหลักเกณฑ์การประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ข้อกำหนดเกี่ยวกับตัวชี้วัดและระดับคุณภาพตามองค์ประกอบของเกณฑ์ประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1. ให้มีตัวชี้วัดตามองค์ประกอบของเกณฑ์การประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 11 ตัวชี้วัด และมีค่าน้ำหนัก ดังนี้

ตารางที่ 2 ตัวชี้วัดตามองค์ประกอบของเกณฑ์การประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษา
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด	ก้านน้ำหนัก
1. ประสิทธิภาพขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นใน การจัดหรือมีส่วนร่วมจัด การศึกษา	1. ระยะเวลาที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัด หรือมีส่วนร่วมหรือส่งเสริม สนับสนุนการ จัดการศึกษา จนถึงปีที่ประเมิน	1
	2. ผลการจัดการศึกษา	3
	3. ความร่วมมือของชุมชนในการจัดการศึกษา ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น ด้าน ทรัพย์สิน ด้านวิชาการ ด้านบริการและกิจกรรม ด้านอื่น ๆ	2
	4. การส่งเสริมสนับสนุนสถานศึกษานั้นก่อน ขอรับโอน เช่น ด้านทรัพย์สิน ด้านวิชาการ ด้านบริการ ด้านบริการและกิจกรรม ด้านอื่น ๆ	1
2. แผนการเตรียมความพร้อม ในการจัดการศึกษาหรือ แผนพัฒนาการจัดการศึกษา ซึ่งแสดงให้เห็นถึง ความพร้อม ด้านต่าง ๆ ที่ เหมาะสมกับ ระดับ ประเภทและรูปแบบ	5. การมีแผนนโยบายแผนกลยุทธ์เพื่อเตรียม ความพร้อมการจัดการศึกษา	3
	6. ความพร้อมด้านอาคารสถานที่ วัสดุ ครุภัณฑ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการศึกษา	2
	7. การมีแผนที่แสดงให้เห็นถึงความพร้อมในการ ช่วยเหลือเด็กด้วยโอกาสด้าน	
3. วิธีการบริหารและการจัด การศึกษา	1) การมีเครือข่ายในการช่วยเหลือเด็ก ด้วยโอกาส	2
	2) การมีหลักสูตรและแนวการจัดการเรียนรู้ ที่เหมาะสมกับเด็กด้วยโอกาส	
	3) การมีระบบรองรับการศึกษาต่อและการ มีงานทำ	
	8. รูปแบบวิธีการบริหารและการจัดการศึกษา	1

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด	ค่าน้ำหนัก
4. การจัดสรรรายได้เพื่อการศึกษา	9. ความต้องการได้เข้าเรียนในสถานศึกษาในระดับและประเภทการศึกษาของประชากรในเขตบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	2
5. ระดับและประเภทการศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการชุมชน	10. สัดส่วนการใช้รายได้(รวมเงินอุดหนุนทั่วไปและเงินกู้แต่ไม่รวมเงินอุดหนุนเฉพาะกิจจากรัฐเพื่อการศึกษาเฉลี่ย 3 ปีงบประมาณย้อนหลัง (ไม่รวมปีงบประมาณที่ประเมิน)	2
6. ความเห็นของประชาชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่อความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	11. ความเห็นของประชาชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในเขตบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	3

2. ตัวชี้วัดตามองค์ประกอบในเกณฑ์การประเมินความพร้อมนี้ใช้ประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามเกณฑ์ที่กำหนด

3. ระดับคุณภาพของตัวชี้วัด ให้มีระดับคุณภาพของตัวชี้วัด 3 ระดับ มีความหมายและคะแนน ดังนี้

3.1 ระดับ 1 ยังไม่มีความพร้อมหรือความพร้อมในระดับต่ำหรือมีความพร้อมน้อยมีค่าคะแนนเท่ากับ 1 คะแนน

3.2 ระดับ 2 มีความพร้อมในระดับปานกลาง มีค่าคะแนนเท่ากับ 2 คะแนน

3.3 ระดับ 3 มีความพร้อมในระดับสูงหรือความพร้อมมาก มีค่าคะแนนเท่ากับ 3 คะแนน

4. การคิดระดับคุณภาพรวมให้คิดจากผลรวมของผลคูณของค่าคะแนนที่ได้ในแต่ละตัวชี้วัดที่ต้องประเมินสำหรับกรณีนั้นกับค่าน้ำหนักของตัวชี้วัดนั้นหารด้วยค่าน้ำหนักของทุกตัวชี้วัดที่ต้องประเมินสำหรับกรณีนั้น

5. เกณฑ์การผ่านการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและลักษณะการจัดการศึกษาตามผลการประเมินเป็นไปตามบัญชีรายละเอียด 3 แนบท้ายประกาศ

ตัวชี้วัดและระดับคุณภาพตามองค์ประกอบของเกณฑ์การประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กรณีที่ 3 ใช้ประเมินความพร้อมกรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับโอนการจัดการศึกษาจากกระทรวงศึกษาธิการ

กรณีที่ 3.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ยังไม่เคยจัดการศึกษาขอรับโอนการจัดการศึกษาทั่วไป เว้นแต่การศึกษาสงเคราะห์ให้ประเมินจำนวน 6 ตัวชี้วัด ดังนี้

ตารางที่ 3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ยังไม่เคยจัดการศึกษาขอรับโอนการจัดการศึกษาทั่วไป แต่การศึกษาสงเคราะห์ให้ประเมิน จำนวน 6 ตัวชี้วัด

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด	ระดับคุณภาพ
1. ประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดหรือมีส่วนร่วมจัดการศึกษา	1.ระยะเวลาที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดหรือมีส่วนร่วมหรือส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาจนถึงปีที่ประเมิน	ระดับ 1 มีส่วนร่วมหรือส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษามาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปีการศึกษา
		ระดับ 2 มีส่วนร่วมหรือส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษามาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปีการศึกษา
2. การส่งเสริมสนับสนุนสถานศึกษานั้นก่อนขอรับโอน เช่น - ด้านทรัพย์สิน - ด้านวิชาการ- ด้านบริการและกิจกรรม - ด้านอื่น ๆ		ระดับ 3 มีส่วนร่วมหรือส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษามาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปีการศึกษา
		ระดับ 1 ส่งเสริมสนับสนุนด้านใดด้านหนึ่ง
		ระดับ 2 ส่งเสริมสนับสนุนหลาย ๆ ด้าน
		ระดับ 3 ส่งเสริมสนับสนุนหลาย ๆ ด้าน อย่างต่อเนื่อง

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด	ระดับคุณภาพ
<p>2. แผนการเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษาหรือแผนพัฒนาการจัดการศึกษาซึ่งแสดงให้เห็นถึงความพร้อมด้านต่างๆ ที่เหมาะสมกับระดับประเภทและรูปแบบการศึกษา</p>	<p>3. การมีแผนในลักษณะแผนกลยุทธ์เพื่อเตรียมความพร้อมการจัดการศึกษา</p>	<p>ระดับ 1 มีแผนในลักษณะแผนกลยุทธ์เพื่อเตรียมการและดำเนินการจัดการศึกษา</p> <p>ระดับ 2 มีแผนตามระดับ 1 โดยครอบคลุมภารกิจครบถ้วนและมีแผนปฏิบัติการที่แปลงกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ</p> <p>ระดับ 3 มีแผนตามระดับ 2 และมีระบบการควบคุม กำกับ ตรวจสอบ นำไปสู่การสร้างเชื่อมั่นว่าจะจัดการศึกษาได้อย่างมีมาตรฐาน</p>
<p>3. วิธีการบริหารและการจัดการศึกษา</p>	<p>4. รูปแบบวิธีการบริหารและการจัดการศึกษา</p>	<p>ระดับ 1 จัดการศึกษาโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น</p> <p>ระดับ 2 จัดการศึกษาโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประชากรตั้งแต่หนึ่งหมื่นคนขึ้นไปหรือจัดการศึกษาร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น</p> <p>ระดับ 3 จัดการศึกษาโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีเขตบริการทั้งจังหวัดหรือเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีรูปแบบพิเศษเช่นเดียวกันกับเมืองพัทยา หรือมีประชากรตั้งแต่สามหมื่นคนขึ้นไปหรือจัดการศึกษาร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นตั้งแต่ 3 องค์กรขึ้นไป</p>

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด	ระดับคุณภาพ
4. การจัดสรรรายได้ เพื่อการศึกษา	5. สัดส่วนการใช้จ่ายได้ (รวมเงินอุดหนุนทั่วไป และเงินกู้แต่ไม่รวมเงิน อุดหนุนเฉพาะกิจจากรัฐ) เพื่อการศึกษาเฉลี่ย 3 ปี งบประมาณย้อนหลัง (ไม่รวมปีงบประมาณที่ ประเมิน)	ระดับ 1 น้อยกว่าร้อยละ 5 ของรายได้ เฉลี่ยต่อปี ระดับ 2 ร้อยละ 5 – 10 ของรายได้ เฉลี่ยต่อปี ระดับ 3 มากกว่าร้อยละ 10 ของรายได้ เฉลี่ยต่อปี
5. ความเห็นของ ประชาชนและผู้ที่มี ส่วนเกี่ยวข้องต่อ ความพร้อมในการ จัดการศึกษาของ องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น	6. ความเห็นของประชาชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องใน เขตบริการขององค์กร- ปกครองส่วนท้องถิ่นต่อ ความพร้อมในการจัดการ ศึกษาขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น	ระดับ 1 ประชาชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ร้อยละ 50 เห็นว่ามีความพร้อม ระดับ 2 ประชาชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ร้อยละ 50 – 80 เห็นว่ามี ความพร้อม ระดับ 3 ประชาชน และผู้ที่มีส่วน เกี่ยวข้องมากกว่าร้อยละ 80 เห็นว่ามีความพร้อม

บัญชีรายละเอียด 2

แนบท้ายประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข ตัวชี้วัด และระดับคุณภาพในการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2547

เงื่อนไขประกอบเกณฑ์การประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีดังนี้

1. เงื่อนไขบังคับก่อนการขอประเมินความพร้อม

การมีรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพียงพอในการจัดการศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะจัดการศึกษาจะต้องมีรายได้ รวมเงินอุดหนุนทั่วไปและเงินกู้จากรัฐ (ไม่รวมเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ) เฉลี่ย 3 ปีงบประมาณย้อนหลัง (ไม่รวมปีงบประมาณปัจจุบัน) เพียงพอที่จะใช้จัดการศึกษาได้สัมฤทธิ์ผล โดยดีอรรถะรายได้และลักษณะการจัดการศึกษา ดังนี้

ตารางที่ 4 ระดับรายได้และลักษณะการจัดการศึกษา

รายได้เฉลี่ย	ลักษณะการจัดการศึกษา
ระดับ 1 ปีละไม่เกิน 5 ล้านบาท	ให้จัดและรับโอนการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาและให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของรัฐได้ เพื่อเตรียมความพร้อมจัดการศึกษาเองในอนาคต หรือร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นจัดการศึกษา
ระดับ 2 ปีละเกินกว่า 5 ล้านบาท แต่ไม่เกิน 10 ล้านบาท	ให้จัดและรับโอนการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ระดับประถมศึกษา) และรับโอนสถานศึกษาระดับประถมศึกษาที่มีจำนวน 300 คนขึ้นไป
ระดับ 3 ปีละเกินกว่า 10 ล้านบาท แต่ไม่เกิน 20 ล้านบาท	ให้จัดและรับโอนการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา) และรับโอนสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 300 คนขึ้นไป และระดับมัธยมศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1,500 คนขึ้นไป เว้นแต่ที่กำหนดไว้สำหรับระดับ 4
ระดับ 4 ปีละเกินกว่า 20 ล้านบาท ขึ้นไป	ให้จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาสงเคราะห์การศึกษาเพื่อคนพิการ การศึกษาสำหรับผู้ที่มีความสามารถพิเศษ การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายประเภทอาชีวศึกษา และรับโอนสถานศึกษาระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา และสถานศึกษาที่มีลักษณะพิเศษบางประการที่อยู่ในการศึกษาระดับพื้นฐานตามที่แผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด

2. เจ็อนไขบั้งคัปลั้งฝ่านเกณจัการประเมินควมพร้อม

2.1 การกระจายอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดการศึกษา ควรกระจายอำนาจการบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ให้สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการได้อย่างอิสระสอดคล้องกับนโยบายและมาตรฐานการศึกษาชาติ

2.2 การจัดโครงสร้างองค์กรภายในรองรับการบริหารจัดการศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องจัดโครงสร้างองค์กรภายในตามความจำเป็นและเหมาะสม เพื่อรองรับการบริหารจัดการศึกษาบริหารจัดการโดยบุคลากรวิชาชีพ และมีจำนวนบุคลากรที่เพียงพอ

2.3 การมีคณะกรรมการที่ปรึกษาในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดให้มีคณะกรรมการที่ปรึกษาในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อทำหน้าที่เสนอแนะนโยบาย แนวทาง มาตรการ และมาตรฐานในการบริหารและการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรประกอบของคณะกรรมการให้คำนึงถึงหลักการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

2.4 การจัดระบบบริหารงานบุคคลเพื่อการศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดระบบบริหารงานบุคคลให้เป็นมาตรฐานเดียวกับระบบบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของรัฐ

บัญชีรายละเอียด 3

แนบท้ายประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข ตัวชี้วัด และระดับคุณภาพในการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2547

ตารางที่ 5 เกณฑ์การผ่านการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและลักษณะการจัดการศึกษาตามผลการประเมิน

ระดับเฉลี่ยที่ได้ (ระดับเต็ม 3)	มีความพร้อม ระดับ	ลักษณะการจัดการศึกษา
ไม่ถึง 1.50	ต่ำ	<ul style="list-style-type: none"> - ให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของรัฐไปก่อน เพื่อเตรียมความพร้อมจัดการศึกษา เองในอนาคต - อาจร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น จัดการศึกษา - ให้จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาและระดับประถมศึกษา
1.50 แต่ไม่ถึง 2.10	ปานกลาง	<ul style="list-style-type: none"> - รับโอนสถานศึกษาระดับประถมศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 300 คนขึ้นไป - อาจร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น จัดการศึกษา

ระดับเฉลี่ยที่ได้ (ระดับเต็ม 3)	มีความพร้อม ระดับ	ลักษณะการจัดการศึกษา
2.10 แต่ไม่ถึง 2.70	สูง	<ul style="list-style-type: none"> - ให้จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนมัธยมปลายประเภทอาชีวศึกษา - รับโอนสถานศึกษาทั่วไปของรัฐและสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1,500 คนขึ้นไป - อาจร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นจัดการศึกษา - ให้จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานรวมทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนปลายประเภทอาชีวศึกษา - รับโอนสถานศึกษาทั่วไปและสถานศึกษาพิเศษของรัฐ(สำหรับการรับโอนสถานศึกษาพิเศษขึ้นอยู่กับความตกลงเป็นกรณี ๆ ไป) - อาจร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นจัดการศึกษา
2.70 ขึ้นไป	สูงมาก	<ul style="list-style-type: none"> - ให้จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานรวมทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนปลายประเภทอาชีวศึกษา - รับโอนสถานศึกษาทั่วไปและสถานศึกษาพิเศษของรัฐ(สำหรับการรับโอนสถานศึกษาพิเศษขึ้นอยู่กับความตกลงเป็นกรณี ๆ ไป) - อาจร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นจัดการศึกษา

การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในต่างประเทศ

RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

1. ประเทศอังกฤษ

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2545 : 8 - 9) ได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาในประเทศอังกฤษ ซึ่งดำเนินการโดยองค์กรบริหารการศึกษาท้องถิ่น (Local Education Authorities - LEA) โดยที่องค์กรท้องถิ่น(เมืองและเทศบาล)มิได้ทำหน้าที่บริหารจัดการศึกษา ตั้งอยู่ในเมืองต่าง ๆ มีโครงสร้างประกอบด้วยคณะกรรมการการศึกษา (Education Committee) และผู้อำนวยการการศึกษา (Director of Education) คณะกรรมการการศึกษาประกอบด้วย สมาชิกสภา (เช่นสภาเทศบาลหรือสภาจังหวัด) ที่ได้รับเลือกตั้งเป็นส่วนใหญ่ และกรรมการที่มีประสบการณ์ด้านการศึกษาส่วนผู้อำนวยการการศึกษาจะได้รับการเลือกตั้งและแต่งตั้งโดยคณะกรรมการการศึกษา องค์กรบริหารการศึกษาท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ปรับปรุงสถานศึกษา จัดสรรงบประมาณให้แก่

โรงเรียน (ประกอบด้วยงบประมาณที่เป็นเงินอุดหนุนจากส่วนกลางและรายได้ท้องถิ่น) ประกันคุณภาพการศึกษาศาสนศึกษา ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาและการศึกษาต่อเนื่องในเขตพื้นที่การศึกษา สำหรับหน่วยงานระดับชาติที่รับผิดชอบจัดการศึกษาในประเทศอังกฤษคือ กระทรวงศึกษาธิการและการจ้างงาน มีหน้าที่วางแผนและควบคุมดูแลการบริหารการศึกษา

2. ประเทศญี่ปุ่น

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2545 :9-10) ได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาของประเทศญี่ปุ่น ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาแบบรวมศูนย์อำนาจไปสู่การกระจายอำนาจในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 องค์กรท้องถิ่นของญี่ปุ่นแบ่งเป็น 2 ประเภท แต่ละประเภทรับผิดชอบการศึกษาในแต่ละระดับที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ระดับจังหวัด (องค์การบริหารส่วนจังหวัด) จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและการศึกษาพิเศษ ส่วนองค์กรท้องถิ่นในระดับต่ำลงมาคือ เทศบาลรับผิดชอบการจัดการศึกษาภาคบังคับ (ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา) โครงสร้างของการบริหารการศึกษาขององค์กรท้องถิ่นประกอบด้วย

1. สภาท้องถิ่น (Assembly) ประกอบด้วยสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้ง มีอำนาจอนุมัติงบประมาณ การเก็บค่าเล่าเรียนและให้ความเห็นชอบการแต่งตั้งคณะกรรมการการศึกษาท้องถิ่น
2. ฝ่ายบริหาร ในกรณีของจังหวัดมีผู้บริหารคือ ผู้ว่าราชการจังหวัด และระดับเทศบาลมีผู้บริหารคือนายกเทศมนตรี
3. คณะกรรมการการศึกษาท้องถิ่น มีจำนวนไม่น้อยกว่า 3 คน และไม่เกิน 5 คน ได้มาจากการคัดเลือก และให้หัวหน้าส่วนบริหารของท้องถิ่น (ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือนายกเทศมนตรี) เป็นผู้แต่งตั้ง โดยความเห็นชอบของสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการศึกษาระดับจังหวัด มีดังนี้
 - 3.1 บริหารสถานศึกษาในสังกัด ซึ่งได้แก่ โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนการศึกษาพิเศษ ห้องสมุดประชาชน ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน
 - 3.2 บริหารโครงการการศึกษาตลอดชีวิต พลศึกษา กิจกรรมกีฬาของจังหวัด
 - 3.3 บรรจุ แต่งตั้ง และปฏิบัติการอื่น ๆ ด้านงานบุคคลสำหรับ โรงเรียน ประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น ในสังกัดเทศบาลของจังหวัดนั้น ๆ

3.4 ให้บริการแนะแนว ให้คำแนะนำปรึกษาแก่คณะกรรมการการศึกษา ระดับเทศบาลออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการศึกษาระดับเทศบาล

1. บริหารสถานศึกษาในระดับประถมศึกษาและโรงเรียนมัธยมศึกษา ตอนต้น โรงเรียนอนุบาล ศาลาประชาคม
2. บริหารโครงการการศึกษาตลอดชีวิต พลศึกษา กิจกรรมกีฬาของเทศบาล คัดเลือกตำราเรียนเพื่อใช้ในการเรียนการสอนในโรงเรียนภาคบังคับ
3. ให้ข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการการศึกษาระดับจังหวัดเกี่ยวกับการบรรจุแต่งตั้ง ให้ออกจากงานของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัด

ความสัมพันธ์ของรัฐบาลกลางกับองค์กรท้องถิ่น

1. ให้คำปรึกษาแนะนำเพื่อให้องค์กรท้องถิ่นบริหารการศึกษาได้อย่างเหมาะสมตามภารกิจ
 2. ให้เงินอุดหนุนตามที่ส่วนท้องถิ่นขอไป
 3. กำหนดเกณฑ์มาตรฐานให้ปฏิบัติตาม เช่น การจัดตั้ง โรงเรียนและแนว การสอนหรือหลักสูตร
 4. กำกับดูแลการปฏิบัติการกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายไปจากกระทรวง ศึกษา เช่นการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู การรับนักเรียน เป็นต้น
 5. ให้ความเห็นชอบแต่งตั้งผู้บริหารการศึกษาท้องถิ่น(ศึกษาธิการ)
3. ประเทศเกาหลี

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2545 : 11) ได้กล่าวถึง การจัดการศึกษาของสาธารณรัฐ เกาหลี (เกาหลีใต้) เกี่ยวกับการจัดการศึกษาขององค์กรท้องถิ่นที่รัฐบาลท้องถิ่นมีอำนาจการ ตัดสินใจในกิจกรรมภายในของตนเอง ส่งผลมาจากระบบการเมือง มีการแบ่งอำนาจด้านกฎหมาย ระหว่างรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่นรัฐบาลท้องถิ่นรับผิดชอบจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน ในเขตการปกครองของตนอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะการศึกษาภาคบังคับระดับประถมศึกษาและ มัธยมศึกษาตอนต้นมีการจัดตั้งสำนักงานการศึกษาท้องถิ่นขึ้นมาซึ่งสำนักงานศึกษาระดับมหานคร และจังหวัดรับผิดชอบสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ส่วนสำนักงานการศึกษาท้องถิ่น ระดับเทศบาล (ระดับอำเภอ) ดูแลสถานศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น

โครงสร้างของสำนักงานการศึกษาท้องถิ่น

1. ผู้อำนวยการการศึกษาต้องมีประสบการณ์ทางการศึกษา ดำรงตำแหน่งครั้งละ 4 ปี ได้รับการคัดเลือกโดยคณะกรรมการ (ประกอบด้วยตัวแทนของคณะกรรมการบริหาร โรงเรียนและตัวแทนของสหภาพครู) ในระดับเทศบาลหรือระดับอำเภอ ฝ่ายบริหารของสำนักงานการศึกษาท้องถิ่น คือ หัวหน้าสำนักงาน
2. คณะกรรมการการศึกษา ทำหน้าที่กำหนดนโยบายและตัดสินใจกิจกรรมสำคัญด้านการศึกษา

บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการจัดการศึกษา

1. จัดการศึกษาภาคบังคับ (ประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น)
2. อนุรักษ์และพัฒนาวัฒนธรรม
3. ดูแล กำกับ และอนุมัติจัดตั้ง โรงเรียนบางระดับ
4. ลงโทษผู้ปกครองที่ไม่ส่งเด็กที่อยู่ในความดูแลเข้าเรียน
5. สนับสนุนการศึกษาแก่นักเรียนที่ขาดแคลน

4. ประเทศสหรัฐอเมริกา

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2545 : 7-8) ได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาของรัฐบาลกลางของสหรัฐอเมริกาที่กระจายอำนาจให้แก่รัฐบาลมลรัฐและรัฐบาลท้องถิ่น โดยมีโครงสร้างการบริหารที่มีผลต่อการบริหารจัดการศึกษาของสหรัฐอเมริกา เช่น เมืองและเทศบาลไม่ได้เป็นผู้บริหารจัดการศึกษาของท้องถิ่น แต่องค์กรท้องถิ่นได้ช่วยสนับสนุนด้านงบประมาณ องค์กรการศึกษาท้องถิ่นเรียกว่า " เขตการศึกษา (School District) " เป็นผู้บริหารจัดการท้องถิ่น ซึ่งเขตการศึกษาจะตั้งขึ้นมาคู่ขนานกับองค์กรท้องถิ่น(เมือง) และมีอาณาเขตทับกับเมืองเป็นส่วนใหญ่คณะกรรมการการศึกษาเขตการศึกษา (District Board of Education)และศึกษาธิการเขต (Superintendent) เป็นผู้รับผิดชอบบริหารงานของเขตการศึกษา ทั้งนี้เขตศึกษามีหน่วยงานในสังกัด คือ สำนักงานเขตการศึกษาและสถานศึกษา ซึ่งร่วมกันรับผิดชอบจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ต่ำกว่าอุดมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา ในด้านการจัดการสรรงบประมาณการบริหารวิชาการ และการประกันคุณภาพ ส่วนการบริหารงานบุคคลนั้นส่วนใหญ่ให้สถานศึกษาบริหารจัดการเอง เมื่อเขตการศึกษาเป็นผู้บริหารการศึกษาของท้องถิ่นในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เงินงบประมาณที่ใช้ส่วนใหญ่มาจากมลรัฐและรัฐบาลท้องถิ่น โดยมลรัฐจัดสรรงบประมาณให้ประมาณร้อยละ 50 จากองค์กรท้องถิ่นร้อยละ 40 และจากรัฐบาลกลางประมาณ

ร้อยละ 10 นอกจากเงินงบประมาณที่ได้รับจัดสรรจากรัฐบาลแล้ว เขตการศึกษายังได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐอีก เพื่อจัดสรรให้แก่สถานศึกษาตามแผนปรับปรุงโรงเรียน สำหรับการจัดการศึกษาในระดับมลรัฐ มีกระทรวงการศึกษาระดับมลรัฐ(Department of Education) มีอำนาจในการกำหนดหลักสูตรในสถานศึกษาของรัฐ กำหนดเป้าหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ของนักเรียน และติดตามประเมินผลการศึกษา เป็นต้น ส่วนรัฐบาลกลางมีกระทรวงศึกษาธิการทำหน้าที่กำหนดวิสัยทัศน์เป้าหมาย และมาตรฐานการศึกษาระดับชาติ เพื่อเป็นกรอบให้มลรัฐต่าง ๆ ได้พิจารณาปรับปรุงการศึกษาตามความเหมาะสมของตน แนวทางของการจัดการศึกษาในสหรัฐอเมริกาสะท้อนให้เห็นถึงการกระจายอำนาจให้แก่เขตการศึกษา โดยเฉพาะการกระจายอำนาจให้โรงเรียนที่มีความพร้อมซึ่งสามารถขอเป็นสถานศึกษาในกำกับของรัฐ(Charter School) ซึ่งสถานศึกษาสามารถบริหารจัดการศึกษาของตนเอง (School-Based Management : SBM) ทำให้เขตศึกษาลดงานการบริหารการศึกษาของตนเอง แล้วมุ่งเน้นสนับสนุนงานด้านวิชาการ ในด้านการพัฒนาการเรียนการสอน การประเมินผลและการติดตามผลภายในสถานศึกษา

สรุปได้ว่า การกระจายอำนาจทางการศึกษาให้แก่องค์กรท้องถิ่นในประเทศสหรัฐอเมริกา กับประเทศอังกฤษจะคล้ายกันคือ มีองค์กรการศึกษาเฉพาะขึ้นมาบริหารจัดการศึกษาองค์กรท้องถิ่นสนับสนุนเรื่องงบประมาณในรูปเงินอุดหนุน ส่วนประเทศญี่ปุ่นและประเทศเกาหลี องค์กรท้องถิ่นยังมีหน้าที่จัดการศึกษาในระดับชั้นพื้นฐานคือระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยมีโครงสร้างการบริหารในรูปของคณะกรรมการการศึกษา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

การศึกษาความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรบริหารส่วนตำบลในอำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ เนื่องจากเรื่องที่มีผู้วิจัยทำการศึกษายังไม่มีผู้วิจัยมากนัก ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษารายงานการวิจัยที่ใกล้เคียง ดังนี้

ปฐม ปิยาภูล (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาการมีส่วนร่วมขององค์กรบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา เขตปฏิบัติทางการศึกษา เขตที่ 1 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์กรบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีส่วนร่วมในด้านรับทราบผลการดำเนินงานตามแผนของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก

2. ปัญหาการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาที่สำคัญคือปัญหาด้านจุดมุ่งหมายของการมีส่วนร่วมและปัญหาด้านการประสานงาน

3. สำหรับข้อเสนอแนะที่สำคัญคือทั้งโรงเรียนและองค์การบริหารส่วนตำบลควรปรับปรุงเกี่ยวกับด้านการประสานงานและด้านจุดมุ่งหมายของการมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลให้ชัดเจน

โชคชัย ชุมแวงวาปี (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความต้องการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลประเภทเลือกตั้ง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า

1. สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ประเภทเลือกตั้ง อำเภอนาเชือกต้องการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยรวมและทั้ง 4 งาน อยู่ในระดับมาก โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาค่า คือ งานโรงเรียนกับชุมชน งานบริการ งานบริหารอาคารสถานที่ และงานปกครองนักเรียน

2. สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ประเภทเลือกตั้ง ต้องการมีส่วนร่วมดำเนินงานโรงเรียนมัธยมศึกษาในแต่ละข้ออยู่ในระดับมาก และค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ แต่ละด้าน ดังนี้ ด้านโรงเรียนกับชุมชน ได้แก่ การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลชุมชน การสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติทางด้านวิชาการของโรงเรียน และการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติทางด้านกีฬาของโรงเรียน ด้านงานบริการ ได้แก่ การรวบรวมข้อมูลและการจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติที่เกี่ยวกับงานบริการของโรงเรียน การจัดการบริการน้ำดื่ม น้ำใช้ของโรงเรียน การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของครูอาจารย์ ด้านบริการอาคารสถานที่ ได้แก่ การใช้และดูแลรักษาห้องน้ำ ห้องส้วมของโรงเรียน การใช้และดูแลรักษาหอประชุมของโรงเรียน การใช้และดูแลรักษาห้องพิเศษในอาคารเรียน และด้านงานปกครองนักเรียน ได้แก่ การจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาความประพฤติ และระเบียบวินัยของนักเรียนการประสานงานปกครองนักเรียน การรวบรวมและจัดทำระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับงานปกครองนักเรียน

3. เมื่อกฎหมายเปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานโรงเรียนมัธยมศึกษา สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ประเภทเลือกตั้ง ต้องการมีส่วนร่วมมากที่สุด ดังนี้ ร่วมมือในการอบรมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน จัดทำป้ายแนะนำบริเวณโรงเรียน สนับสนุนการจัดกิจกรรมของโรงเรียน และจัดให้มีหนังสือเรียน น้ำดื่ม น้ำใช้ และห้องน้ำห้องส้วมให้เพียงพอ

สายัณฑ์ ดวงคำน้อย (2543 . อ้างอิงใน วรรณที ศรีโนนยาง. 2545 : 45) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความต้องการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โรงเรียนมัธยมศึกษาของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร ผลการวิจัยพบว่า

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มาจากการเลือกตั้งอำเภอคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร ต้องการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงอันดับจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ ด้านการปกครองนักเรียน งานบริการ งานโรงเรียนกับชุมชนและงานบริหารอาคารสถานที่ โดยมีข้อที่มีความต้องการอยู่ในระดับมากในแต่ละด้านดังนี้ การประสานงานปกครองนักเรียน ได้แก่ การรวบรวมและจัดทำระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับงานปกครองนักเรียนและการป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน ด้านงานวิชาการ ได้แก่ การจัดกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน การจัดบริการห้องสมุดของโรงเรียนและการจัดบริการโภชนาการของโรงเรียนตามลำดับ ด้านงานโรงเรียนกับชุมชน ได้แก่ การให้บริการส่งเสริมอาชีพต่อชุมชนและการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชนและด้านการบริหารอาคารสถานที่ ได้แก่ การใช้และดูแลรักษาโรงฝึกงาน การใช้และดูแลรักษาอุปกรณ์พลศึกษาของโรงเรียนและการใช้และบำรุงรักษาห้องบริการของโรงเรียนตามลำดับ

พิบูลพันธ์ สาทอง (2542. อ้างอิงใน วรรณที ศรีโนนยาง. 2545 : 45) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทด้านการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์การบริหารส่วนตำบลปฏิบัติงานด้านการศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางทั้งในด้านการปฏิบัติงานด้านการศึกษาทั่วไป และการช่วยเหลือในการจัดการศึกษาของโรงเรียนกอรปทั้งมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง องค์การบริหารส่วนตำบลมีปัญหาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในระดับปานกลาง โดยเฉพาะเรื่อง การขาดประสบการณ์และความรู้ การจัดสรรงบประมาณให้ได้น้อยและเห็นว่าการจัดการศึกษา ยังไม่ใช่ปัญหาเร่งด่วนนัก

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก 3 อันดับแรก ได้แก่ ควรมีส่วนร่วมในการดูแลมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในพื้นที่ ควรสนับสนุนให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของท้องถิ่น ควรให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลคนใดคนหนึ่งเป็นกรรมการ โรงเรียน โดยตำแหน่ง

3. ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานด้านการศึกษาของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่อยู่ในระดับมาก 3 อันดับแรก ได้แก่ ควรจัดฝึกอบรมสัมมนาบทบาทด้านการศึกษาของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลให้ชัดเจน ควรระงับสัดส่วนงบประมาณด้านการศึกษา และควรตั้งกลุ่มสนใจช่วยเหลือสนับสนุนกิจกรรมทางการศึกษาของท้องถิ่น, ยกเว้น สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลควรมีบุคลากรทางการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล อยู่ในระดับปานกลาง

กําพล แสสนบุญเรือง (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า

1. สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและผู้บริหาร โรงเรียนมีความต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยมีความต้องการเป็นอันดับที่ 1 ในแต่ละหมวดงาน ดังนี้ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีความต้องการร่วมเป็นกรรมการที่ปรึกษา ในการบริหารงานทั่วไปเกี่ยวกับการวางแผนปฏิบัติการของโรงเรียนในงานธุรการเกี่ยวกับการบริหารงานพัสดุ ในงานวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาและส่งเสริมทางด้านวิชาการ ในด้านการบริหารงานอาคารสถานที่เกี่ยวกับการบริหารบริเวณ โรงเรียนมีความต้องการร่วมวางแผนงาน ในงานปกครองนักเรียนเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนในงานโรงเรียนกับชุมชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมใน การพัฒนาชุมชน และมีความต้องการสนับสนุนงบประมาณและอุปกรณ์ในงานบริการเกี่ยวกับการจัดการด้านสาธารณูปโภค และการจัดหาวัสดุสิ่งของใช้ส่วนผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษามีความต้องการสนับสนุนงบประมาณ และอุปกรณ์ ในการบริหารงานทั่วไปเกี่ยวกับการสื่อสารคมนาคมและประชาสัมพันธ์โรงเรียน ในงานบริการเกี่ยวกับการจัดโภชนาการและการจัดบริการสุขภาพอนามัย ในการบริหารอาคารสถานที่เกี่ยวกับการบริหารบริเวณ โรงเรียนมีความต้องการร่วมเป็นกรรมการที่ปรึกษา ในงานธุรการเกี่ยวกับการประเมินผลงานธุรการ ในงานวิชาการการเกี่ยวกับการวางแผนงานวิชาการมีความต้องการร่วมดำเนินงาน ในงานปกครองนักเรียนเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนและ ในงานโรงเรียนกับชุมชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

2. สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและผู้บริหาร โรงเรียนไม่ต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมต่อการจัดการศึกษาโดยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้บริหารโรงเรียนไม่ต้องการและให้เหตุผลที่ไม่ต้องการอันดับ 1 ว่าเป็นงานที่โรงเรียนควรดำเนินการเอง สอดคล้องกันทุกหมวดงาน ดังนี้ ในการบริหารงานทั่วไปเกี่ยวกับจัด

องค์การ ในงานธุรการเกี่ยวกับการบริหารงานสารบรรณ ในงานวิชาการเกี่ยวกับการวัดผล ประเมินผลการเรียน และงานทะเบียนนักเรียน ในงานปกครองนักเรียนเกี่ยวกับการประเมินผล งานปกครองนักเรียน ในงานบริการเกี่ยวกับการประเมินผลงานบริการ ในงานโรงเรียนกับ ชุมชนเกี่ยวกับการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียนและในงานการบริหารอาคาร สถานที่ เกี่ยวกับการบริหารห้องเรียน

สมลักษณ์ ภูแสนคำ (2540. อ้างอิงใน ปทุม ปิยากุล. 2543 : 75) ได้ทำการ วิจัยเรื่อง บทบาทของชุมชนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัด ขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า งานวิชาการชุมชนมีส่วนร่วมมากในเรื่องการจัดการจัดหาวิทยากรห้องเรียน การจัดหาหนังสือเรียน การหาทุนให้นักเรียนและการเข้าร่วมกิจกรรม งานอาคารสถานที่ ชุมชนมี ส่วนร่วมในเรื่องการจัดการหาสถานที่ การจัดสร้างอาคารสถานที่เพื่อการประชุม ด้านงานกิจการ นักเรียน ชุมชนมีส่วนร่วมในเรื่องการรณรงค์การรับนักเรียน การจัดสวัสดิการ การให้ทุนการ ศึกษาสำหรับนักเรียน การเข้าร่วมกิจกรรมการสอดส่องดูแลความประพฤติของนักเรียน และ การเข้าร่วมในกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น

สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเขตการศึกษา 1 (2540. อ้างอิงใน ปทุม ปิยากุล. 2543 : 42) ได้ทำการวิจัยเรื่องเหตุการณ์การมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การ บริหารส่วนตำบลในกระบวนการจัดการศึกษาในโรงเรียน เขตการศึกษา 1 ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมีพฤติกรรมมีส่วนร่วมเกี่ยวกับ การจัดการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

นิคม สุวรรณทา (2542. อ้างอิงใน ปทุม ปิยากุล. 2543 : 42) ได้วิจัยเรื่อง ความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลต้องการมีส่วนร่วมใน การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวม ทุกงานตามภารกิจอยู่ในระดับปานกลาง โดยงาน วิชาการที่ต้องการมีส่วนร่วมสูงสุดคือแนะนำให้ครูสอนพิเศษแก่นักเรียนนอกเวลาเรียนปกติ ต่ำสุดคือเป็นกรรมการอนุมัติผลการเรียนจบหลักสูตร งานกิจการนักเรียนที่ต้องการมีส่วนร่วม สูงสุดคือ แนะนำการแก้ปัญหาสุขภาพจิตในโรงเรียน งานบุคลากรที่มีความต้องการมีส่วนร่วม สูงสุดคือ ร่วมสอดส่องดูแลเกี่ยวกับจรรยาบรรณและความประพฤติของครู ต่ำสุดคือ ร่วมเป็น วิทยากร งานธุรการที่ต้องการมีส่วนร่วมสูงสุดคือ ร่วมกิจกรรมการตรวจสอบ กำกับติดตาม การใช้จ่ายเงินที่ชุมชนบริจาคให้โรงเรียน ต่ำที่สุดคือ ต้องการมีส่วนร่วมบริจาคทรัพย์สินส่วนตัว ให้แก่ทางโรงเรียนงานอาคารสถานที่ที่ต้องการมีส่วนร่วมสูงสุด คือแนะนำการปรับปรุงบริเวณ

โรงเรียนให้มีสภาพแวดล้อมที่สวยงาม ร่มรื่น ที่สำคัญคือ ต้องการมีส่วนร่วมแนะนำการวางแผน จัดสร้าง การใช้ประโยชน์การรื้อถอนอาคารเรียน งานความสัมพันธ์ชุมชนที่ต้องการมีส่วนร่วมสูงสุดคือ ช่วยเสนอปัญหาและความต้องการของโรงเรียนต่อองค์การบริหารส่วนตำบล ที่สำคัญคือ แนะนำการจัดทำแผนประชาสัมพันธ์โรงเรียน

เกษม ไชยรัตน์ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ศึกษาความคิดเห็นของ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่าสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม โดยส่วนรวมและจำแนกตาม สถานภาพมีความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมและเป็นรายด้านอยู่ใน ระดับมาก ยกเว้นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลโดยส่วนรวมและกรรมการบริหารมีความ คิดเห็นด้านความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ใน ระดับกลาง โดยมีรายชื่อที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยสูงสุดในแต่ละด้านดังนี้ ต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาบรรยากาศ/สิ่งแวดล้อม การจัดการศึกษาระดับก่อนประถม ศึกษา และการกำหนดนโยบายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ประมุท ศรีชนะ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ศึกษาความต้องการมี ส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการดำเนินงานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดยโสธร ผลการวิจัยพบว่า

1. สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมือง จังหวัดยโสธรต้องการมี ส่วนร่วมในการดำเนินงานโรงเรียนประถมศึกษาโดยภาพรวมแต่ละงานอยู่ในระดับมาก โดย เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ งานความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน งานธุรการ การเงิน งานกิจการนักเรียน งานบุคลากรและงานอาคารสถานที่
2. เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านของแต่ละงานที่มีความต้องการอยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดสองอันดับคือ งานด้านวิชาการ ได้แก่ ต้องการมีส่วนร่วมในการหา สถานประกอบการงานอาชีพ แหล่งประกอบการเรียนรู้ การร่วมเป็นคณะกรรมการจัดทำและ พิจารณาแผนโรงเรียน งานด้านบุคลากร ได้แก่ ร่วมเป็นบุคคลคัดเลือกบุคลากรเพื่อปฏิบัติงาน ในโรงเรียนและร่วมเป็นคณะกรรมการออกกฎระเบียบเกี่ยวกับบุคคล ส่วนด้านกิจการนักเรียน ได้แก่ ร่วมกันป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพเสียสติ จัดกิจกรรมยกย่องให้กำลังใจแก่นักเรียนผู้ ประพฤติดี งานด้านธุรการ การเงิน ได้แก่ ร่วมในการแต่งตั้งอนุกรรมการเกี่ยวกับการจัดซื้อ จัดจ้าง การจัดให้มีคณะกรรมการควบคุมตรวจสอบงบประมาณ งานด้านอาคารสถานที่ ได้ แก่ ร่วมดำเนินการวางแผนการใช้อาคารสถานที่ ร่วมจัดและดำเนินการในการใช้ประโยชน์จาก

อาคารเรียน ทำการรักษาความปลอดภัยของอาคารเรียน งานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ได้แก่ ต้องการมีส่วนร่วมในการวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การมีส่วนร่วมสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน

สมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์ และคณะ (2542. อ้างอิงใน วรรณที ศรีโนนยาง 2545 : 49-50) ได้ศึกษาการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า

1. ทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความพร้อมทางด้านจิตใจที่แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นที่จะเข้าไปมีบทบาททางการศึกษาอย่างเต็มที่
2. การบริหารจัดการ มีความเป็นไปได้และต่างเชื่อมั่นว่าจะทำได้ดีเนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด) เคยมีบทบาทการจัดการศึกษาด้วยตนเองจนถึงปัจจุบัน ส่วนองค์การบริหารส่วนตำบลก็เคยมีประสบการณ์ในการเป็นกรรมการศึกษามาแล้ว
3. ทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่างเชื่อมั่นตนเองว่ามีความสามารถและเหตุผลเพียงพอที่จะจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพชุมชนและท้องถิ่นตนเองได้อย่างแท้จริง
4. ทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นลงความเห็นตรงกันว่าเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนุญดีมากและท้องถิ่นจะต้องสนองตอบเจตนารมณ์นั้นอย่างเต็มความสามารถ และเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเองว่า สามารถพัฒนาได้

ยุทธการ สิริวชมงคล (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการการวิจัยเรื่องความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี แยกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งพบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลทุกกลุ่ม มีความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งในภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง
2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี ที่มีต่อความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจากค่าเฉลี่ย ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Vella (1976 : 76-77) ได้ศึกษาการใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชน เพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้ทั้งนี้เพื่อหารูปแบบการจัดการศึกษาชุมชนในประเทศโลกที่สาม การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีการศึกษาผู้ใหญ่ การศึกษาชุมชน และทฤษฎีภาคเหนือของประเทศแทนทานเนีย ได้สรุปผลว่า

1. การจัดการศึกษาชุมชน ต้องยึดถือเอาบุคคลเป็นศูนย์กลาง
2. วิธีการให้บุคคลรู้จักแก้ปัญหาด้วยตนเองเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพที่สุดสำหรับให้ชุมชนรู้จักพึ่งตนเอง
3. โครงการการศึกษาที่จัดขึ้น จะต้องบูรณาการแผนพัฒนาทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาคและระดับประเทศ
4. ผู้รับผิดชอบโครงการจะต้องเข้าใจในสถานะเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน
5. ทั้งเนื้อหาและกระบวนการของการศึกษาชุมชนจะต้องมีความสัมพันธ์กัน
6. การศึกษาชุมชนที่จัดขึ้น มิใช่เพียงแต่เกี่ยวข้องกับชีวิตของบุคคลเท่านั้น แต่ยังสามารถเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต และประสบการณ์ของบุคคลด้วย

Craff (1988 : 1633-A) ได้ศึกษาทัศนคติของชุมชนต่อการจัดการศึกษาและระดับการมีส่วนร่วมในกิจการของโรงเรียนที่จะทำให้ทัศนคติของชุมชนต่อโรงเรียนดีขึ้น จุดมุ่งหมายคือต้องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการมีส่วนร่วมสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนกับทัศนคติต่อสถานศึกษาของรัฐ ผลการศึกษาพบว่า มีค่าความสัมพันธ์กันระหว่างทัศนคติกับระบบโรงเรียนในแต่ละสิ่งแวดล้อม แต่ไม่มีความสัมพันธ์กันระหว่างทัศนคติของชุมชนกับสิ่งแวดล้อมหรือทัศนคติของชุมชนกับระดับการเข้าร่วมกิจการของโรงเรียน

Sobello (1978 : 1481-A) ได้วิจัยรูปแบบของชุมชนต่อการเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมของโรงเรียนท้องถิ่น ในรัฐนิวเจอร์ซีย์สหรัฐอเมริกา พบว่า ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับชุมชน ให้ความร่วมมือกับชุมชน ควรร่วมมือกันทั้งสองฝ่าย คือ โรงเรียนไม่ควรติดอยู่กับนโยบายมากนัก ส่วนฝ่ายชุมชนควรจะต้องเกี่ยวข้องกับนโยบายที่สัมพันธ์กับความสามารถที่ตัวเองได้รับ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่าการที่ประชาชนได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยร่วมคิด ร่วมรับรู้ ร่วมวางแผน ร่วมแก้ปัญหา จะทำให้การจัดการศึกษามีคุณภาพ ชุมชนให้ความร่วมมือ ให้การสนับสนุน ในการจัดการศึกษาความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษาขึ้นอยู่กับปัจจัยหรือองค์ประกอบหลาย ๆ ด้าน โดยภาพรวมแล้วมีความพร้อมซึ่งแสดงให้เห็นความสามารถในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันในรูปของเทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งเชื่อมั่นว่ามีความสามารถจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาของชุมชนและท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY